

ДИСКУСІЙНИЙ КЛУБ

DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2022-3\(69\)-157-167](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2022-3(69)-157-167)

УДК 331.101.262+338.24+332.1(477+477.62)

В. П. Фокін,
1-й Прем'єр-міністр України,
кандидат технічних наук, професор,
м. Київ

УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДУ – СТАБІЛЬНИЙ ПЛАНІРНОСТІЙКИЙ ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК¹ (історико-аналітичні нариси, спогади та роздуми)

Частина 2. Планетарна місія ідей фізичної економіки

*Абсолютна додаткова вартість виникає
із природної родючості землі, природи
(підкреслено К. Марксом в IV-му Томі «Капіталу»),
тоді як відносна додаткова вартість
народжується в процесі розвитку
суспільних продуктивних сил.
Микола Данилович Руденко*

Проблеми впровадження нових вітчизняних знань в становленні й укріпленні суверенності і незалежності держави. Перша частина статті «Загальна ситуація зі стратегічним плануванням людського розвитку в Україні» була підготовлена д.е.н., професором Черняком Володимиром Кириловичем і надрукована в матеріалах Дискусійного клубу журналу «Економічний вісник Донбасу» на початку 2020 року. Він готував і другу частину статті, але не завершив, пішовши з життя 18 січня 2021 року (начебто після хвороби на COVID) [1; 2].

Засновники і керівництво редакційної колегії журналу «Економічний вісник Донбасу»: Державний заклад «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» та Інститут економіки промисловості Національної Академії Наук України й окремі представники Міжнародної наукової ради журналу запропонували мені завершити другу частину статті. Проводиться оцінка можливостей підготовки в матеріалах Дискусійного клубу журналу і третьої, заключної частини статті – «Система стратегічного планомірностійкого людського розвитку в Україні в післявоєнний період».

Маючі багаторічний досвід фізичної і управлінської праці у вугільній промисловості Луганської області на протязі 17 років (1954-1971 рр.), а також в керівництві Держплану і Уряду України в 1971-1992 рр., я скористався цим запрошенням висловити свої роздуми стосовно надзвичайної актуальності вирішення проблем стратегічного соціального прогнозування, соціального планування і соціального

управління (доктрина трьох «С») життєдіяльності не тільки населення Українського Донбасу а й всього Українського Народу як єдиного органічно-національного цілого. Особливу увагу приділяю з'ясуванню історичних витоків свободи і справедливості, правди і святої віри простонароддя Донбасу, його духовно-моральних якостей при взаємодії з Центрами Сили.

В мене вже відбулась вдала співпраця з журналом в матеріалах Дискусійного клубу шляхом публікації Думи про Землю «Лихоліття» в тому ж номері журналу де була надрукована перша частина статті В. К. Черняка [3].

Інститут фізичної економіки імені Сергія Андрійовича Подолинського і Інститут природної економіки імені Володимира Івановича Вернадського були створені в грудні 2000 року як приватні підприємства. Поштовхом їх організації стало прийняття Світовою спільнотою 8 Цілей Розвитку Тисячоліття на 2001-2015 рр.: 1) подолання бідності (три завдання, п'ять індикаторів); 2) забезпечення якісної освіти впродовж життя (два завдання, шість індикаторів); 3) забезпечення гендерної рівності (два завдання, чотири індикатори); 4) зменшення дитячої смертності (одне завдання, два індикатори); 5) поліпшення здоров'я матерів (одне завдання, два індикатори); 6) обмеження поширення ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу і започаткування тенденції до скорочення їх масштабів (два завдання, шість індикаторів); 7) сталий розвиток довкілля (чотири завдання, вісім індикаторів).

¹ Початок статті: Черняк В. К. Українському народу – стабільний планомірностійкий розвиток (оцінка стану науково-адміністративного забезпечення). Частина 1. Загальна ситуація зі стратегічним плануванням людського розвитку в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 1(59). С. 199-217.

Друкується в авторській редакції.

Україна першою на пострадянському просторі у 2003 році приєдналась до виконання перших 7 Цілей Розвитку Тисячоліття (ЦРТ). Восьма ЦРТ – «Сформувані всевітнє партнерство з метою розвитку» діючим Урядом не була адаптована, можливо тому що не передбачалось підвищення само-спроможності регіонів (областей і районів) в соціально-економічному розвитку.

Визначення напрямів і механізмів діяльності Інститутів передували творчі контакти та співдружність засновників з інтернаціональним колективом Міжнародного Шилеровського інституту науки і культури, якій у свій час створив всевітньовідомий американський економіст, республіканець Ліндон Ларуш з головним офісом в м. Вашингтон (США) та офісами в Німеччині.

Українські засновники названих Інститутів (відповідно, д.е.н., професор В. Ф. Столяров і к.е.н., докторант С. В. Кукарцева) з середини 90-х років минулого століття практично щороку приймали участь в роботі наукових конференцій в різних містах Німеччини (Вісбаден, Бонн, Дюссельдорф, Естфілле та ін.), які відбувались під керівництвом і кураторством Ліндона Ларуша. Наприкінці 90-х років в Києві був створений філіал Міжнародного Шилеровського інституту за участю громадського активіста А. В. Возниці.

Заснуванню у 2000 році Інституту фізичної економіки ім. С. А. Подолинського і Інституту природної економіки ім. В. І. Вернадського передувало створення громадської організації «Наукове товариство імені Сергія Подолинського». На установчих зборах Товариства 3 березня 1999 року його Почесним Головою одностайно (34 «за») було обрано ініціатора його створення Миколу Даниловича Руденка, письменника, правозахисника, лауреата Державної премії імені Т. Г. Шевченка, дійсного члена Української Вільної Академії Наук (США).

Народився Микола Данилович Руденко 19 грудня 1920 року в селі Юріївка на Луганщині в шахтарській сім'ї. В 6-річному віці став напівсиротою. «В 1927 році, – згадував він у зрілому віці, – внесли до хати обгорілого до білих кісток батька. На шахті сталася пожежа, батько кинувся рятувати друзів. Друзі лише обпіклися, а він згорів...» [4, с. 5].

Отож, виростав майбутній генератор новітніх ідей і чарівник слова у злиднях із сестрою і матір'ю, яка отримувала мізерну пенсію за загиблого чоловіка. В 1939 році на шахті Сутоган він успішно закінчив десятирічку і з шахтарською путівкою відбув на навчання до Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка.

Виступаючи на установчих зборах створення «Наукового товариства імені Сергія Подолинського», Микола Данилович наполягав на необхідність як найшвидшого усвідомлення українським народом нових знань стосовно дії Законів Природи в національному господарстві. Фізична економія, на його переконання, бере свій початок від французь-

ких фізіократів XVIII століття, які виводили абсолютну додаткову вартість (чистий продукт) із природної родючості землі. Саме ці ідеї розробляв у другій половині XIX століття молодий український філософ, вчений-самородок Сергій Подолинський. Він доводив, що додаткова вартість створюється не людською працею (фізичними м'язами), а енергією Сонця, яка через фотосинтез надходить у суспільство, забезпечуючи вироблення абсолютної додаткової вартості – енергії суспільного прогресу. Вже з неї походить відносна вартість, яка реалізується у виготовленні промислових виробів.

Микола Данилович Руденко був обраний почесним Головою Товариства. В своїх наукових працях він довів що, для того щоб наростав загальносуспільний прогрес, у сільському господарстві завжди має залишатися не менше, ніж 3/5 виробленої ним продукції, а 2/5 мають порівну розподілятися між промисловістю і державою. Цей розподіл він регламентував таким чином: сільське господарство – 60% (три одиниці фотосинтезу); промисловість – 20% (одна одиниця); держава – 20% (одна одиниця).

Сільськогосподарські виробники продукції 20% прибутку мають витратити на поліпшення ґрунтів, їх захист від ерозії, придбання добрив тощо. Інші 20% доцільно вкладати у тваринництво, а решта – 20% повинні витратитися землеробами на свої потреби та на відновлення засобів виробництва.

Микола Данилович вважав, що лише при такому розподілі здатна вироблятися і нагромаджуватися енергія суспільного прогресу. Вона виробляється ґрунтом, якій прогресивно збагачується і таким чином нарощує врожайність. На його переконання земля перестане виснажуватись тільки тоді коли у землеробстві одна енергетична одиниця дістанеться людині, друга – худобі, третя – землі [5, с. 160].

З формули енергії прогресу випливає що витрати на державу і промисловість завжди мають ентропійний характер. Отож, якщо не дотримуватися формули енергії прогресу, то економіка країни через виснаження ґрунту прийде до занепаду. Це згубний шлях регресу що загрожує злиднями та навіть загибеллю населення країни.

Загальнонаціональна презентація наукових праць Миколи Даниловича Руденка «Енергія прогресу: нариси з фізичної економії» відбулася 17 лютого 1999 року в Київському Будинку вчителя за участі видавництва «Молодь» та Республіканської християнської партії. Стала наявною доцільність створення оригінальної української соціо-, економіко-, екологічної школи, яка б опиралася на ідеї українських філософів – Сергія Подолинського, Володимира Вернадського та Миколи Руденка.

Видання збірника науково-популярних праць М. Д. Руденка за Національною програмою випуску соціально-значущих видань включило роботи: «Енергія прогресу», «Економічні монологи», есе «Не заглядати в святці», «Шлях до хаосу» та статті

«Формула енергії прогресу як світова константа», «Рівновага багатства абсолютного і багатства відносного», «Сила і слабкість Адама Сміта» [5].

В своїх дослідженнях Микола Данилович критично переосмислював марксистську теорію диктатури пролетаріату, перебуваючи весь час під наглядом компартійної диктатури колишнього СРСР.

Статутом «Наукового товариства імені Сергія Подолинського» були визначені наступні завдання:

по-перше, сприяння розвитку фундаментальної науки, яка спирається на теорію фізіократів XVIII століття, соціо-енергетичне вчення Сергія Подолинського, біосферну і ноосферну концепцію Володимира Вернадського та фізичну економію Миколи Руденка;

по-друге, сприяння розповсюдженню і пропаганда знань з фізичної економії;

по-третє, участь в запровадженні положень фізичної економії до навчальних програм вищих та середніх навчальних закладів;

по-четверте, пропагування передового досвіду використання ідей фізичної економії

Головою Правління Товариства був обраний Овсієнко Василь Васильович, координатор програми Харківської правозахисної групи, дослідник і пропагандист творчої діяльності Василя Стуса. Одним з членів Правління – було обрано Столярова Василя Федосійовича, а одним з заступників Голови – його сподвижника, Федоренка Володимира Степановича.

«Наукове товариство імені Сергія Подолинського» намітило здійснювати такі види діяльності: брати участь в організації лекцій, семінарів, конференцій, виступів у пресі, у засобах масової інформації; **сприяти виробленню програми реформи чинного агропромислового комплексу на основі теорії фізичної економії, кооперації і раціональної організаційної структури управління**; співпрацювати з державними і недержавними установами, громадськими і політичними організаціями завдання яких близькі до завдань Товариства.

Під впливом наведених подій засновник Інституту фізичної економіки імені С. А. Подолинського, уродженець багатодітної шахтарської сім'ї, с.м.т. Бірюково з Луганщини з 1945 року, д.е.н., професор В. Ф. Столяров виступив ініціатором створення першого і, на жаль, єдиного в Україні Інституту вищої кваліфікації при Київському національному торговельно-економічному університеті, ставши його першим директором.

Розроблялися програми і методики усвідомлення нового світогляду від дитячого садка до школи й інститутів та університетів, Центру перепідготовки управлінських і економічних кадрів Економічного науково-дослідного інституту (ЕНДІ) при Держплані (Мінекономіки) України. В майбутньому передбачалось створення Міжнародної академії фізичної економії для християнських православних країн що мають значні земельні ресурси.

Виступаючи у 2011 році відповідальним виконавцем проекту і науковим редактором «Науково-практичного коментаря до Бюджетного кодексу України» оновленого у 2010 році, Василь Столяров наголошував, що принципи сталого розвитку нашої держави обумовлені положеннями Концепції сталого розвитку людства. Її науковою базою є Концепція ноосфери, яку запропонував академік В. І. Вернадський ще на початку XX століття, і суть якої полягає в обов'язковій узгодженості людського (тобто соціального), економічного й екологічного розвитку таким чином, щоб від покоління до покоління не зменшувалась якість і безпека життя людей, не погіршувався стан довкілля і відбувався соціальний прогрес. Друге, доповнене і перероблене у 2011 році видання Коментаря було підготовлено Українським Державним університетом фінансів і міжнародної торгівлі та Державною навчально-науковою установою «Академія фінансового управління» за участі 77 співвиконавців з навчально-наукових установ України.

В Передмові Науково-практичного коментаря «Наукові основи подальшого розвитку та вдосконалення концептуальних положень оновленого Бюджетного кодексу України» передбачалось використання складових системи знань «Мудрість природи» при формуванні механізму збалансованого управління сталим розвитком держави на основі національної системи цінностей. Саме це повинно було забезпечити збереження різноманітних індивідуальних особливостей населення кожного регіону, його моральних засад: духовності й освіченості, історичної спадщини і територіальної єдності, звичаїв і традицій, культури і світогляду, мирного менталітету та етнічних цінностей, а також взаємозумовленого емерджентного розвитку регіонів країни як єдиного органічно-національного цілого.

Національна система цінностей повинна була б відповідати уявленням про напрями сталого розвитку людства, що акумульовані категорією «Мудрість природи», яку розкривають три складові:

Мудрість природи – це розуміння механізмів природи як складного взаємовідношення між життям, інформацією і всесвітом.

Мистецтво життя – це розуміння механізмів природи яке знайдено у світових культурах, мистецтві, соціальних нормах і технологічній етиці у минулому і сьогоденні, що відкриває можливості для майбутнього.

Розвиток екоспільнот – це створення нового способу життя, в якому суспільство й уряд планують і розвивають національне виробництво, споживання, охорону і відтворення природи для підтримки саме того способу життя, яке забезпечує гармонію людини з природою.

В Передмові Науково-практичного коментаря було визначено, що органічною складовою Концепції сталого розвитку в глобальному, національному і регіональному вимірі є Концепція людського роз-

витку, яку Україна першою з держав Центральної та Східної Європи, а також серед країн-членів СНД, прийняла як основу цивілізаційного прогресу (з 1992 року).

Головними конструктивними ідеями Передмови були:

по-перше, пропозиції щодо розробки в Україні Національної і Регіональних програм людського розвитку як основи стратегічних Планів і Програм соціо-, економіко-, екологічного розвитку;

по-друге, визнання показників рівня життя, стандарт життя і якість життя цільовими критеріями державної соціо-, економіко-, екологічної політики;

по-третє, впровадження структурно-відтворювального підходу до розмежування видаткових повноважень центральних і місцевих органів влади в процесах розвитку адміністративно-територіальних утворень держави;

по-четверте, визначення економічної категорії «регіональні фінанси» як основи фінансової автономізації регіональних і місцевих органів влади;

по-п'яте, розширення глосарію Бюджетного Кодексу шляхом введення додаткових термінів і положень фінансового забезпечення людського розвитку регіонів і країни в цілому.

У квітні і травні 2012 року Передмова була відправлена електронною поштою народним депутатам України – усім членам Бюджетного комітету Верховної Ради. **Зворотного зв'язку не відбулося навіть від їх помічників.** Тобто, в Україні, як в суверенній і незалежній державі, відсутня система врахування і використання нових професійних знань не тільки фахівців приватних інститутів, а й державних навчально-наукових установ у ході підготовки варіантів нових загально-державних рішень.

Перша частина «Загальна ситуація зі стратегічним плануванням людського розвитку в Україні» статті В. К. Черняка «Українському народу – стабільний планомірностійкий розвиток (оцінка стану науково-адміністративного забезпечення)» розкрила конструктивні ідеї і пропозиції фахівців і сподвижників Інституту фізичної економіки ім. С. А. Подолинського, які були розміщені в матеріалах Дискусійного клубу журналу «Економічний вісник Донбасу» в 2019-2020 рр. Відмічається визначення метрології людського розвитку на національному і регіональному рівнях з обґрунтуванням парадигми Людяності, Гармонії та Місії простонароддя Луганської і Донецької областей Українського Донбасу при взаємодії з Центром держави.

В статтях обґрунтовані напрями і складові механізми системи державного регулювання планомірного регіонального людського розвитку в Україні. Розкрита матриця узгодженості національних завдань та індикаторів 8-ми з 17-ти Цілей Сталого Розвитку (ЦСР) на період до 2030 року: 1) подолання бідності (3 завдання, 5 індикаторів); 2) подолання голоду, розвиток сільського господарства

(2 завдання, 4 індикатори); 3) міцне здоров'я і благополуччя (8 завдань, 13 індикаторів); 4) якісна освіта (3 завдання, 5 індикаторів); 5) гендерна рівність (1 завдання, 1 індикатор); 6) чиста вода та належні санітарні умови (1 завдання, 4 індикатори); 8) гідна праця та економічне зростання (6 завдань, 10 індикаторів); 11) сталий розвиток міст і громад по базовим рокам (3 завдання, 3 індикатори): 2015; 2020; 2025; 2030 з показниками-індикаторами блоку аспектів виміру Індексу регіонального людського розвитку (ІРЛР).

Постановочні аналітичні матеріали статті В. К. Черняка 30 червня 2020 року були направлені міністру і його заступникам Міністерства регіонального розвитку і територій з пропозиціями щодо врахування їх методологічних і методичних положень при доопрацюванні проекту Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року (затверджена 5 серпня, проти регламентованого строку – до 1 липня 2020 року). Крім того, Міністру і заступникам були направлені постановочні аналітичні матеріали статей фахівців Інституту: «Науково-методичні засади державного регулювання стійкого людиноцентричного розвитку регіонів» (к.е.н., докторант О. В. Шинкарьок) і «Композиційний моніторинг регіонального людського розвитку» (д.е.н., професор В. Ф. Столяров). **Зворотного зв'язку також не відбулося.**

В контексті теоретичних, методологічних і методичних аспектів гносеологічного аналізу соціально-економічного розвитку Українського Донбасу Черняком В.К. були визначені наступні постановочні питання для публічної науково-прикладної дискусії:

перше дискусійне питання – визначення підстав застосування і початку впровадження стратегічного планування людського розвитку;

друге дискусійне питання – порядок побудови «Дерева Цілей Розвитку» від громад і адміністративних районів до адміністративних областей (регіонів) і до Центру держави;

третє дискусійне питання – дотримання дисципліни своєчасної підготовки, прийняття, доведення до виконавців та контроль виконання відповідних державних рішень;

четверте дискусійне питання – кадрове забезпечення органів загальнонаціональної, регіональної і місцевої влади, його випереджаюча перепідготовка наміченим реформам з провадженням нових державних рішень;

п'яте дискусійне питання – системне визначення виміру людського розвитку на загальнодержавному та регіональному рівнях в Державних стратегіях регіонального розвитку та Регіональних стратегіях розвитку на періоди до 2027-го та до 2030-х років.

Поштовхом наступних ініціативних наукових досліджень фахівців і сподвижників Інституту фізичної економіки імені С. А. Подолинського з про-

блем стратегічного планування людського розвитку в Україні стали пошуки відповідей на наведені дискусійні питання шляхом додаткового переосмислення положень доповіді Президента Франції Емануеля Макрона 27 серпня 2019 року (після завершення саміту G-7 в Парижі) на традиційній щорічній конференції французьких послів та лідерів країн-членів ЄС стосовно стану і перспектив сучасної ринкової економіки [6].

«В поточний момент – підкреслив у своєму виступі Е. Макрон – **ми переживаємо небувалу кризу ринкової економіки, яка була придумана в Європі і для Європи, але поступово збілась зі свого шляху в останнє десятиріччя. Нова ринкова економіка фінансизації і накопичуваного капіталізму формує небувалу соціальну нерівність, яка призводить до глибинних змін і в політичному вимірі.**

Вся справа в тому, що з XIX століття ми живемо у збалансованій системі, в якій особисті свободи, демократичні інститути та стабільне зростання середнього класу з ринковою економікою були свого роду триногою, яка утримувала цей процес. Якщо середній клас, який являє собою ядро наших демократій, більше не бачить себе в них, то у нього виникають сумніви та повністю зрозуміла тяга до авторитарних режимів, неліберальних демократій або до критики економічної системи. В іншому випадку мова йде про масштабні зміни парадигми, про які ми не думали нещодавно» [6].

«Ми, – нагадав присутнім Е. Макрон, – єдиний геополітичний простір, який поставив людину з великої літери Л на центральне місце в своєму процесі в епоху Відродження і Просвіти та кожного разу, коли нам приходилось переосмислювати себе. Необхідно також переосмислення освітнього, виробничого, соціального і екологічного проекту в нашій країні, що ми і намагаємось це зробити. Але ми не зможемо це зробити на одинці, тому що хоча соціалізм в історичному плані дійсно не працює в одній, окремо взятій країні, гуманізм в окремо взятій країні також довго не протримається» [6].

«Нам необхідно, – наголосив Е. Макрон, – виризувати плоди в Європі та на міжнародній арені, де проявиться послідовність нашого проекту. Саме гуманізм лежить в основі плану Уряду – мова йде про нові зусилля в гуманітарній сфері згідно проєктів в освіті, соціальній сфері та охороні здоров'я. Потрібні реформи, які дозволять нам отримати реальний виробничий проєкт і провести необхідний перехідний процес в екології. Я глибоко переконаний, що ми повинні керуватися саме цими шляхами» [6].

Базовою публікацією Інституту фізичної економіки імені С. А. Подолинського для підготовки як першої «Загальна ситуація зі стратегічним плануванням людського розвитку в Україні», так і другої частини «Планетарна місія ідей простонароддя Українського Донбасу» стала стаття засновника Інституту, д.е.н., професора В. Ф. Столярова, «На-

уково-методичне забезпечення стратегічного планування та державного регулювання регіонального людського розвитку в Україні», яка була під впливом доповіді Е. Макрона оприлюднена наприкінці 2019 року.

В публікації було розглянуто конструктивні ідеї, концептуальні положення, рекомендації та пропозиції фахівців і сподвижників Інституту фізичної економіки ім. С. А. Подолинського, які надалі були висвітлені в журналах Академії економічних наук України: Вісник економічної науки України (ВЕНУ) і Економічний вісник Донбасу (ЕВД) у 2019-2022 роках:

1) Становлення бюджетного федералізму в Україні і особливості сучасного Донбасу (Столярова В. В., Овчаренко Т. В., Калашникова Л. Н.); ЕВД, 2019, № 3(57), С. 89-102;

2) Методологічні основи фіскальної децентралізації доходів в умовах становлення бюджетної децентралізації унітарної держави (Столяров В. Ф., Шинкарук А. В., Островецький В. В., Столярова В. В.); ВЕНУ, 2020, № 1(38), С. 202-218;

3) Державне регулювання соціально-економічного відновлення Українського Донбасу (хроніка альтернативних варіантів державних рішень, ухвалених у 2014-2019 рр.). Частина 1. Загальна характеристика викликів державності та напрямів їх подолання (Столяров В. Ф.); ЕВД, 2020, № 2(60), С. 238-246;

4) Державне регулювання соціально-економічного відновлення Українського Донбасу (мемуарно-аналітичний огляд альтернативних варіантів державних рішень, ухвалених у 1991-2020 рр.). Частина 2. Стратегічне соціальне планування унітарної держави в умовах впровадження бюджетного федералізму (Столяров В. Ф.); ЕВД, 2021, № 1(63), С. 197-219;

5) Концептуально-аналітичне забезпечення стратегічного планування соціально-економічного розвитку держави та регіонів (Столярова В. В.); ВЕНУ, 2021, № 2(41), С. 33-49;

6) Комплексне стратегічне планування відновлення вугільної промисловості України (Столярова В. В.); ЕВД, 2021, № 2(64), С. 58-68;

7) Системне стратегічне планування і бюджетування людиноцентричного соціально-економічного розвитку держави і регіонів (Інституалізація бюджетного федералізму унітарної держави) (Столярова В. В.); ВЕНУ, 2022, № 1(42), С. 32-48;

8) Композиційне планування відновлення соціально-економічного розвитку на різних рівнях державотворення (Столяров В. Ф.); ВЕНУ, 2022, № 1(42), С. 193-204;

9) Перспективи потенціалу підземного вуглеводороду у повоєнному зміцненні обороноздатності держави (Ляшенко В. І., Столяров В. Ф.); ЕВД, 2022, № 2(68), С. 124-130;

Перелічені статті об'єднані обґрунтуванням необхідності перегляду запровадженої в Україні моделі ринкової економіки відкритого типу в контексті підвищення ролі держави в регулюванні соціально-економічного розвитку. Наведені варіанти альтернативних державних рішень щодо інституалізації бюджетного федералізму унітарної держави з використанням Законів Природи, насамперед гармонійних пропорцій «Золотого Перетину».

Фахівці Інституту фізичної економіки імені С. А. Подолинського, за підтримки сподвижників, на протязі останніх десяти років пропонують здійснити розробку Планового кодексу України (поряд з Цивільним, Бюджетним і Податковим). Він повинен регламентувати за часом і змістом процеси підготовки, прийняття і контролю відповідального виконання Стратегій і Основних напрямів розвитку, Індикативних планів і Науково-технічних цільових програм, а також Сценаріїв функціонування Індустріальних парків для забезпечення реалізації державної соціо-, економіко-, екологічної політики.

На їх думку, Плановий кодекс України повинен містити непорушну структуру і етапи підготовки та оприлюднення виконання Послань Президента України до Народу і Верховної Ради, Планів роботи Верховної Ради і Кабінету Міністрів України, Центральних органів виконавчої влади (ЦОВВ) соціо-, економіко-, екологічної сфери. Але, навіть проекти Закону України «Про державне стратегічне планування» 2011 та 2017 років й досі не прийняті Верховною Радою. При цьому, законопроект 2017 року скасовує положення Конституції України щодо соціальності держави, а Стратегічні плани діяльності Мінекономіки України на 2020-2024 рр. та на 2022-2024 рр. не спрямовані на організацію і мобілізацію виконання національних завдань першочергових ЦСР на період до 2030 року (з цільовими значеннями на 2015, 2020, 2025 і 2030 роки): *ціль 1*) подолання бідності (3 завдання, 5 індикаторів); *ціль 2*) подолання голоду, розвиток сільського господарства (2 завдання, 4 індикатори); *ціль 3*) міцне здоров'я і благополуччя (8 завдань, 15 індикаторів); *ціль 4*) якісна освіта (3 завдання, 5 індикаторів).

Плановий кодекс України повинен визначати порядок організації врахування національних завдань ЦСР на період до 2030-го і 2050-х років та механізми і заходи адміністративно-кримінальної відповідальності за його порушення. Так, Передмовою Науково-практичного коментаря до Бюджетного Кодексу України, оновленого у 2010 році, рекомендувалось розробити «Основні положення щодо впровадження відповідальності вищих органів державної і місцевої влади та органів місцевого самоврядування за недофінансування за нормативами бюджетної забезпеченості Національної та регіональних програм людського розвитку» [7, с. 27].

*Держава без справедливості –
банда розбійників.
Августин «Блаженний» Аврелій*

Історичні витоки свободи і справедливості, правди і святої віри простонароддя Донбасу, його духовно-моральних якостей у взаємодії з Центрами Сили. В світовій історії прості люди Донбасу завжди виконували, виконують і будуть виконувати свою Планетарну місію згідно Законів Природи, що необхідно було постійно усвідомлювати Центру держави з наступним врахуванням при підготовці і прийнятті нових загальнодержавних рішень (бажано починаючи з першого року національного державотворення – з 1991 року).

На жаль, полуполітичний олігархат і корумповані українські еліти під впливом Міжнародного геополітичного бізнесу використовували простонароддя Донбасу як організований електорат страйків і виборів та активний соціальний прошарок мітингів і демонстрацій, а також агресивного ополчення для проведення необхідних змін діючої влади на свою користь.

Не відбувалась інституалізація умов формування заможного середнього класу та підвищення рівня життя працюючих і пенсіонерів. Простонароддя Українського Донбасу втрачало робочі місця й біднішало, лишалось своєї культури і історії та впевнену орієнтацію на майбутнє.

Набудова держави прийняла елітарний характер багатих корумпованих можновладців, що відповідало класовій структурі економічного базису суспільства у співвідношенні невеликої частки «корінних» власників та значної частки наймитів – бідних жебраків. Можливо саме тому у 2014 році при розгортанні проекту АТО простонароддя Українського Донбасу відчуло позив генетичного духу попередніх поколінь, які віддавали своє життя за свободу і справедливість, правду і святу віру. Серед них – донські козаки Степан Разін (1630-1671), Кондратій Булавін (1667-1708) і Ємелян Пугачов (1742-1775).

Вони очолювали бунтівні спалахи простонароддя, яке будучи пригніченим, починало боротьбу за правду і волю. Сміливі та мужні ватажки бунтів організовували супротив Центральній владі щодо впровадження життя в рабстві без правди і справедливості (з вимушеним здійсненням пограбувань і навіть стратами багатих бояр і торговців).

Генерал-аншеф Олександр Іванович Бібіков (в майбутньому генерал-губернатор Києва), якому Імператриця доручила упокорення Пугачовського бунту писав фон-Візіну І.О. «Не Пугачёв важен, важно общее негодование! Исторически дело обстояло так, что лояльность русского простонародья пыталась поставить трону свои условия. Бунт, конечно, надо было подавить. **Но штык и казни не разрешали вопроса: надо было принять корректуру народного правосознания и творческими реформами восстановить истинную силу импе-**

раторской власти. Ибо государство держится не штыком, а духом; не террором, а авторитетом власти; не угрозами и наказаниями, а свободною лояльностью народа».

В Донській області під керівництвом отамана Війська Донського і глави Військового Уряду А. М. Каледіна, після захоплення більшовиками влади в жовтні 1917 року, виник козачий антирадянський заколот. Він був підтриманий всіма контрреволюційними силами Росії та закордонними інтервентами.

Фахівці Інституту фізичної економіки ім. С. А. Подолінського у своїх працях навели факт минулого входження невідконтрольних на сьогодні київському Центру держави частин територій Луганської і Донецької областей до земель Війська Донського (19-20 роки минулого століття). В його столиці – в місті Новочеркаськ, у 1962 році відбувся виступ трудящих і населення проти свавілля радянської влади, пов'язаного з різким і значним підвищенням цін на продукти харчування. Виступ був придушений силами військових, але цей випадок засвідчив про збереження нащадками вільнолюбного характеру пращурів – міського населення та наявність у нього загостреного почуття соціальної справедливості.

Після закінчення гірничого факультету Дніпропетровського гірничого інституту за спеціальністю «Розробка родовищ корисних копалин» я дістав призначення на шахти Луганщини. Розпочав працювати в місцевості вугільних родовищ басейну річки Міус: помічником начальника і начальником дільниці на шахті «Центральна-Боківська» (1954-1957), заступником головного інженера та головним інженером шахти 32-32біс, начальником шахтоуправління № 32 тресту «Боковоантрацит» (1957-1963) у місті Боково-Антрацит, заступником начальника комбінату «Донбасантрацит» (1964-1966) у місці Красний Луч.

Спостерігав, підтримував і розвивав звичаї і традиції робочого класу, місцевого населення в контексті історичної спадкоємності і укріплення відданості нащадків своїм пращурам і Батьківщині.

В роки Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр. після поразки під Сталінградом німецькі фашисти два роки створювали на річці Міус в Донбасі так званий Міуський рубіж. Адольфом Гітлером було оголошено, що відтепер (1943 р.) «новий державний, незламний і непорушний кордон Німеччини з Радянською державою буде проходити на півдні Росії – півночі Донбасу по річці Міус».

Міус-фронт тягнувся на сотні кілометрів по правому берегу річки від Ворошиловграда (Луганськ) до Азовського моря. Непроступні висоти, скелі і обриви правого берегу Міусу піднімались над місцевістю. Німці назвали Міус-рубіж «Фортецею на Міусі», «Залізними дверима», тому що його скельні береги, горби, кургани, висоти були вдяг-

нені в чагарники і камінь, залізо і міни, обнесені колючим дротом та неприступними дотами.

Висунуті вперед самою природою Самбекські висоти панували над Міус-фронтом начебто сторожеві bastiони, які мали огляд і сектори обстрілу на величезному просторі. В глибині чотирьох ліній оборони здіймалась кам'яна голова (Саур-Курган), як головний спостерігач Міус-рубіжу.

Непорушність Міус-рубіжу забезпечувалась додатково побудованими залізничними коліями по лінії фронту, промисловою базою і морським портом міста Таганрог. Усі «підозрілі» радянські люди сіл і міст, прилеглих до Міус-фронту, винищувались. Тільки в Таганрозі було розстріляно біля 40 тисяч мирних радянських людей, які вже після війни були перепоховані в єдиній могилі на крутій схилі Петрушиної коси Азовського моря.

Але регулярні радянські війська Південного фронту, у складі яких діяла «Кубанська гвардійська козака кіннота» разом з шахтарськими дивізіями простонароддя Луганщини і Донеччини саме з Таганрогу на протязі чотирьох діб розтрошили Міус-фронт. «Залізні двері» були зламани та розкриті. Закнувши гирло Міусу в Азовському морі біля Таганрогу радянські війська повторили маневр оточення німецького війська, який був здійснений під Сталінградом.

Це відбулось 30 серпня 1943 року, завдяки тому що були створені ополчення добровольчих шахтарських дивізіїв з простонароддя Донбасу. В 1942 році при наступі тільки радянських військ Міус залишився в руках у німців.

Шлях на Донбас був відкритий: один за одним звільнялися міста з поверненням ним добрих слов'янських імен, а їх мешканцям – вільного життя. За шість діб був повернутий Батьківщині весь Донбас зі своєю столицею – містом Сталіно (з 1961 р. – місто Донецьк).

В 1967-1971 рр. я працював вже на Півночі і Сході Луганщині керуючим тресту «Первомайсквугілля» в місті Первомайськ, головним інженером комбінату «Ворошиловградвугілля» в Стаханові, начальником комбінату «Свердловантрацит» у місці Свердловськ (нині Довжанськ).

Комбінат «Свердловантрацит» був єдиним об'єднанням шахт і збагачувальних фабрик з виробничо-транспортною інфраструктурою у вугільній промисловості України, які діяли органічно пов'язаною виробничо-господарською системою з 1943 року. Тільки з січня 1968 року по вересень 1970 року в той час самий крупний вугільний трест СРСР, включавши 31 шахту що видобували чверть загального обсягу антрацитів в Україні, був розділений на два «Свердловуголь» (м. Свердловськ) і «Краснопартизанськуголь» (м. Червонапартизанськ).

Життєдіяльність простонароддя цих шахтарських міст і околиць була пов'язана з повсякденною

тяжкою працею, вихованням дітей і онуків, збереженням й розвитком культурних традицій, додержанням пам'ятних державних і православних свят, постійним примноженням людяності у відносинах між собою, місцевими і центральними органами влади.

Північно-східна місцевість Луганщини першою на Україні зустрічає сонячні промені, які, згідно ідей фізичної економії Сергія Подолинсько і Миколи Руденка, забезпечує виникнення енергії суспільного прогресу. В суверенній і незалежній Україні заповідник «Провальський степ» Довжанського району Луганщини та його населення акумулюють перші сонячні промені і генерують новаторські ідеї в державотворенні (прикладі будуть наведені у 3 Частині статті).

В заповіднику «Провальській степ» глибока живописна долина, де зростає понад 680 видів рослин і знаходиться геологічний пам'ятник – Королівські скелі – довжиною із Заходу на Схід 1,5 кілометра на правому березі річки Верхнє Провалля. В Свердловському районі нараховується понад 50 видів корисних копалин, серед яких кам'яне вугілля, пісковик, вапняк, різні глини.

В січні 1918 року в хуторах степу та на станції Провалля залізничної колії Дебальцево-Зверево була встановлена радянська влада. У грудні 1919 року біля станції Провалля відбулась жорстока битва 8-го Богучарського полку 33-ї кавалерійської дивізії з багаторазовими перевищеннями білогвардійськими силами генерала Мамонтова. Загинуло 475 красноармійців, яким робочими Луганська 7-го листопада 1922 року (у п'яту речницю Великого Жовтня 1917 року) був відкритий пам'ятник у вигляді стели, який збережений і до нині. За повір'ям місцевих жителів, до того перший барельєф пам'ятнику представляв собою земну кулю, яку обіймав залізний ланцюг з надписом металевими літерами «Пролетарії усіх країн – єднайтесь». Провалля було перенайменовано на станцію «Красна Могила».

Довжанський район був визначений в роки радянської доби. Президія верховної Ради СРСР третього червня 1938 року прийняла Указ «Про поділ Донецької області УРСР на Сталінську та Ворошиловградську області». Саме цим Указом до складу Довжанського району Ворошиловградської області були віднесені україномовні: Олександрівська, Астахівська, Медвежанська, Провальська сільські ради та Бірюковська, Ленінська, Володарська і Павлівська селищні ради, що раніше входили до Ревельського району.

Новий адміністративний район Ворошиловградщини одержав назву імені Якова Свердлова і став іменуватися Свердловським (нині Довжанським). Станом на 1940-й рік у Довжанському районі мережа навчальних, культурно-освітніх та медичних установ налічувала 40 шкіл, 5 лікарень, 26 клубів і 25 бібліотек.

Німецько-фашистська окупація району і міста тривала з 22 липня 1942 року по 17 лютого 1943 року. У часи Великої Вітчизняної війни 10 свердловців отримали звання Героя Радянського Союзу, а Михайло Горюшкін – двічі. На честь героїв в місті було споруджено Алею Слави.

В 1945 році (в рік народження Столярова В. Ф.) у Провальському степу було закладене крупне вугільне підприємство – «Красний партизан», яке в 1948 році стало першим на Сході України з добовим вуглевидобутком в 1650 тонн. Протягом 1949-1955 років потенціал вугільного регіону Східного Донбасу зріс завдяки спорудженню шахт «Провалля №1» та «Провалля №2», які разом видобували 2,2 тис. тон антрациту на добу.

Першу повоєнну п'ятирічку шахтарі завершили на чотири з половиною місяці раніше запланованого строку. За видатні успіхи у відновленні та будівництві шахт, упровадження передових методів праці 1945-1950-ті роки орденами та медалями СРСР було нагороджено 216 шахтарів.

В середині 50-х років минулого століття після відмови Польської народної республіки виконувати попередньо узгоджені заходи Ради Економічної Взаємодопомоги СРСР та соціалістичних країн Центральної і Східної Європи стосовно видобутку і поставок кам'яного вугілля на Бурштинську ТЕЦ, Україна вимушена була терміново збудувати 24 так звані «комсомольські» шахти невеликої потужності.

Вісім шахт (тобто третина) були побудовані в Свердловському районі Луганської області. В листопаді-грудні 1956 року на станцію «Красна Могила» з комсомольськими путівками прибуло більше 1,5 тис. юнаків і дівчат з Одеської, Хмельницької і Чернівецької областей, з Молдавії та Ворошиловградської. Одночасно на станцію прибуло 1084 вагони з деталями збірних будинків, зі значними обсягами лісоматеріалів та гірничо-прохідницького обладнання. За перші два місяці були передані до експлуатації житлові будинки загальною площею 15 тис. м².

Потягом 1955-1956 років було побудовано 120 збірних житлових будинків і п'ять гуртожитків, клуб і дитячі заклади. У вересні 1956 року невеликі населенні пункти Провальського степу: Вознесеновка, Новоніколаївка, Василівка, станція «Красна Могила» і новий житловий масив шахти «Красний партизан» були об'єднані в селище міського типу Червонопартизанськ, названий на честь героїв-богучарців.

В жовтні 1957 року в експлуатацію було введено п'ять комсомольських шахт: «Одеська №1», «Одеська №2», «Хмельницька», «Молдавська» і «Ворошиловградська». Шахта «Чернівецька-Комсомольська», будівництво якої розпочалось у березні 1957 року, почала видавати вугілля у грудні 1957 року (збудована за 9 місяців).

З 1956 по 1960 рік в Червонопартизанську було побудовано 570 домів загальною площею 57 тис. м²,

декілька гуртожитків, шкіл, медичних і дитячих закладів. Етнічний склад населення міста чисельністю 15 тисяч осіб складала: 48,6% – росіяни; 46,0% – українці; 1,2% – білоруси та інші етноси – 4,2%.

Офіційними мовами спілкування були українська і російська як рівноправні, при цьому якщо вугільний трест був визначений на російській мові – «Краснопартизанскуголь», то місто – на українській мові – Червонопартизанськ.

В листопаді 1960 року Червонопартизанськ був віднесений до категорії міст районного підпорядкування – Свердловському району, адміністративним центром якого було місто Свердловськ. Народні музеї обох міст прийняли активну участь у вихованні молоді зі збереженням та вшануванням поваги до старшого покоління, пам'яті історичним подіям і впевненості в майбутньому. В 1972 році народний музей міста Свердловська зайняв перше місце серед народних музеїв колишнього СРСР в конкурсі «Збереження і розвиток морально-духовних традицій слов'янського братерства».

Тому не випадковим є визначення фахівцями і сподвижниками Інституту фізичної економіки ім. С. А. Подолинського Місії Українського Донбасу у збереженні заповідей слов'янських народів по захисту своєї землі і надр, своєї мови і віри, культури і традицій РОДУ, історичних цінностей миру і добра, його перемоги над злом. Згуртовуючи мешканців регіону, кинутих вмирати, гордий Дух Українського Донбасу веде за собою багатонаціональні слов'янські народи до відродження з попелу як унікальний птах Фенікс – символ вічного оновлення та безсмертя.

Резюме. Населення Луганської і Донецької областей, яке перебувало в юрисдикції суверенної і незалежної України з 1991 року, після Революції Гідності (листопад 2013 – лютий 2014) очікувало підвищення фінансово-економічної самостійності в господарській і життєвій діяльності. Більшість очікувань знайшло своє відображення в інавгураційній промові позачергово обраного 5-го Президента України Петра Порошенка, яка пролунала на російській мові: *«С чем я, как президент, приеду к вам в самое ближайшее время? С миром. С проектом децентрализации власти. С гарантией свободного использования в вашем регионе русского языка. С твёрдым намерением не делить украинцев на правильных и неправильных. С уважительным отношением к специфике регионов. К праву местных громад на свои нюансы в вопросах исторической памяти, пантеона героев, религиозных традиций. С проектом программы по экономической реконструкции Донбасса»* [8].

Нове керівництво України після Революції Гідності, взявши на озброєння гасло «одна нація – одна мова, одна церква», в своїй управлінській діяльності не стало спиратись на використання вітчизняного інтелектуального потенціалу [9].

Таким чином, став об'єктивно необхідним перегляд і уточнення моделі економіки, що впроваджена в Україні, в напрямку підвищення ролі держави в соціальному прогнозуванні, соціальному плануванні і соціальному регулюванні соціо-, економіко-, екологічному розвитку. Інтегруючись у загальноєвропейський економічний простір життєдіяльності і господарювання, доцільно враховувати застереження Президента Франції Е. Макрона, стосовно сучасного критичного стану ринкової економіки Європи.

Фахівці і сподвижники Інституту фізичної економіки ім. С. А. Подолинського розробили Концептуальну модель системного стратегічного планування і бюджетування людиноцентричного соціо-, економіко-, екологічного розвитку держави і регіонів. В моделі обґрунтовано використання гармонійних пропорцій «Золотого Перетину» в співвідношенні коштів державного і місцевих бюджетів. Визначені верхня і нижня межі бюджетного федералізму і бюджетного унітаризму держави та зона соціального діалогу взаємодії загальнодержавних і регіональних органів влади, їх видаткові повноваження в соціо-, економіко-, екологічному розвитку.

Принципи уточненого державотворення й ознаки стратегування узагальнені еталонною матрицею подальшого державотворення. Першим з 15-ти принципів подальшого оновленого державотворення визначені складові системи знань «Мудрість природи» з ознаками стратегування «Матриця природи», «Мистецтво життя» і «Розвиток екоспільнот» [10].

Першим з 15-ти принципів формування комплексного стратегічного планування соціо-, економіко-, екологічного розвитку України визнано принцип духовності. Принцип духовності формує комплексність стратегічного розвитку України і за своїм змістом включає: моральні цінності, звичаї та традиції етносу, які сконцентровані в релігійних навчаннях, проповідях і практиках та художніх образах мистецтва. Зміцнення духовності має враховуватись при плануванні освіти і науки, ідейно-виховної та патріотичної роботи [11].

Основним дискусійним питанням статті є:

Чи можливо було б запровадження ідей бюджетного федералізму унітарної держави, з методологічним і методичним обґрунтуванням фахівцями і сподвижниками Інституту фізичної економіки ім. С. А. Подолинського?

В 2016 році вони вперше в Україні розробили Регіональну програму людського розвитку Хмельницької області на 2016-2020 роки, а у 2018 році – Луганської і Донецької областей. Були уточнені визначені раніше і обґрунтовані нові оперативні пріоритети і стратегічні цілі соціо-, економіко-, екологічного розвитку Українського Донбасу і Поділля на період до 2020 року як складові творчих реформ коректури правосвідомості простонароддя.

Пропозиції і рекомендації фахівців були доведені Уряду і відповідним міністерствам.

Володимир Кирилович Черняк заповідав, що «українська влада має покладатися на власну науку і змінити своє зневажливе ставлення до національного економічного мислення. В Україні знищені 95-річна Рада з вивчення продуктивних сил України НАН України, яку створював Володимир Іванович Вернадський, 55-річний ЕНДІ Держплану України, 50-річний Інститут світової економіки і міжнародних відносин та 45-річний Український державний університет фінансів та міжнародної торгівлі.

Зміна відношення керівництва держави до економічної науки бачиться в обґрунтованих замовленнях на пошукові наукові дослідження, які спроможні виконувати вітчизняні ініціатори на умовах одного, провідного виконавця, а не шляхом участі у грантах і іноземної технічної допомоги.

Доцільно розгорнути державні пошукові наукові дослідження з природної економіки та з фізичної економіки як джерел знань з енергії суспільного прогресу.

Література

1. Черняк В. К. Українському народу – стабільний планомірностіткий розвиток (оцінка стану науково-адміністративного забезпечення). Частина I. Загальна ситуація зі стратегічним плануванням людського розвитку в Україні. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 1(59). С. 199-217. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1\(59\)-199-217](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1(59)-199-217).
2. Столяров В. Ф. Роздуми про творчу спадщину Володимири Кириловича Черняка та Олександра Сергійовича Смельянова (Частина I. Спадщина – основа Майбутнього). *Вісник економічної науки України*. 2021. № 1(40). С. 180-189. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1\(40\).180-189](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1(40).180-189).
3. Фокін В. П. Лихоліття. Дума. *Економічний вісник Донбасу*. 2020. № 1(59). С. 162-163.
4. Мусієнко Олекса. Пророк / В кн. Руденко М. Д. *Енергія прогресу: Нариси з фізичної економії*. Київ: Молодь, 1998. 528 с.
5. Руденко М. Д. *Енергія прогресу: Нариси з фізичної економії*. Київ: Молодь, 1998. 528 с.
6. Речь Эммануэля Макрона 27 августа 2019 года. URL: <https://jim-garrison.livejournal.com/1292633.html>.
7. Наукові основи подальшого розвитку та вдосконалення концептуальних положень оновленого Бюджетного кодексу України. *Науково-практичний коментар до Бюджетного Кодексу України*: кол. авторів / заг. редакція Ф. О. Ярошенка, науко. ред. Василь Столяров. 2-е вид., доп. та перероб. Київ: ДННУ АФУ; УДУФМТ, 2011. 560 с. (С. 12-27).
8. Промова Президента України П. Порошенка під час церемонії інавгурації. URL: https://lb.ua/news/2014/06/07/269175_promova_prezidenta_ukraini_petra.html.
9. Політика інтеграції українського суспільства в контексті викликів та загроз подій на Донбасі (національна доповідь) / Лібанова Е. М., Горбулін В. П., Пирожков С. І. та ін.; за ред. Е. М. Лібанової. Київ: НАН України, 2015. 363 с.
10. Столяров В. Ф. Композиційне планування відновлення соціально-економічного розвитку на різних рівнях державотворення. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1(42). С. 193-204. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).193-204](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).193-204).
11. Столярова В. В. Методологія формування комплексного стратегічного планування соціально-економічного розвитку України. *Управління економікою: теорія та практика. Чумаченківські читання*: зб. наук. праць / НАН України, Ін-т економіки пром-ті. Київ, 2020. С. 274-297. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2020.274-297>.

References

1. Cherniak, V. K. (2020). Ukrainському народу – stabilnyi planomirnostiitkyi liudskyyi rozvytok (otsinka stanu naukovo-administratyvnoho zabezpechennia). Chastyna I. Zahalna sytuatsiia zi stratehichnym planuvanniam liudskoho rozvytku v Ukraini [To the Ukrainian people – stable planned sustainable human development (assessment of the state of scientific and administrative support). Part I. General situation with strategic planning of human development in Ukraine]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, № 1 (59), pp. 199-217. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1\(59\)-199-217](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2020-1(59)-199-217) [in Ukrainian].
2. Stolyarov, V. F. (2021). Rozdumy pro tvorchu spadshchynu Volodymyru Kyrylovycha Cherniaka ta Olexandra Serhiiovycha Yemelianova (Chastyna I. Spadshchyna – osnova Maibutnoho) [Reflections on the Creative Legacy of Vladimir Kirillovich Chernyak and Alexander Sergeevich Emelyanov (Part 1. Legacy is the Basis of the Future)]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (40), pp. 180-189. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1\(40\).180-189](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2021.1(40).180-189) [in Ukrainian].
3. Fokin, V. P. (2020). Lykholittia. Duma. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu – Economic Herald of the Donbas*, 1 (59), pp. 162-163 [in Ukrainian].
4. Musiienko, Olexsa. (1998). Prorok [Prophet]. *Enerhiia prohresu: Narysy z fizychnoi ekonomii* [Energy of progress: Essays on physical economy]. Kyiv, Molod [in Ukrainian].
5. Rudenko, M. D. (1998). Enerhiia prohresu: Narysy z fizychnoi ekonomii [Energy of progress: Essays on physical economy]. Kyiv, Molod. 528 p. [in Ukrainian].
6. Rech' Emmanuelya Makrona 27 avgusta 2019 goda [Emmanuel Macron Speech August 27, 2019]. Retrieved from <https://jim-garrison.livejournal.com/1292633.html/> [in Russian].
7. Naukovi osnovy podalshoho rozvytku ta vdoskonalennia kontseptualnykh polozhen onovlenoho Biudzhethnoho kodeksu Ukrainy [Scientific basis for further development and improvement of the conceptual provisions of the updated Budget Code of Ukraine]. (2011). *Naukovo-praktychnyi komentar do Biudzhethnoho Kodeksu Ukrainy* [Scientific and practical commentary to the Budget Code of Ukraine]. 2nd ed., add. and processing. (pp. 12-27). Kyiv, State Educational and Scientific Institution "Academy of Financial Management", Ukrainian State University of Finance and International Trade [in Ukrainian].
8. Promova Prezzydenta Ukrainy P. Poroshenka pid chas tseremonii inavhuratsii [Speech of the President of Ukraine P. Poroshenko during the inauguration ceremony]. Retrieved from https://lb.ua/news/2014/06/07/269175_promova_prezidenta_ukraini_petra.html [in Ukrainian].

9. Libanova, E. M., Horbulin, V. P., Pyrozhkov, S. I. et al. (2015). Polityka intehratsii ukrainskoho suspilstva v konteksti vyklykiv ta zahroz podii na Donbasi: natsionalna dopovid [The policy of integration of Ukrainian society in the context of challenges and threats of events in the Donbass]. Kyiv, NAS of Ukraine [in Ukrainian].

10. Stolyarov, V. F. (2022). Kompozytsiine planuvannya vidnovlennia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku na riznykh rivniakh derzhavotvorenna [Compositional Planning of Restarting the Socio-Economic Development at Different Levels of State Building]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (42), pp. 193-204. DOI: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1\(42\).193-204](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).193-204)

11. Stoliarova, V. V. (2020). Metodolohiia formuvannia kompleksnoho stratehichnoho planuvannia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku Ukrainy [Methodology of formation of complex strategic planning of socio-economic development of Ukraine]. *Upravlinnia ekonomikoiu: teoriia ta praktyka. Chumachenkivski chytannia – Management of Economy: Theory and Practice. Chumachenko's Annals*, pp. 274-297. Kyiv, IIE of NAS of Ukraine. DOI: <https://doi.org/10.37405/2221-1187.2020.274-297> [in Ukrainian].

Фокін В. П. Українському народу – стабільний планомірностікий людський розвиток (історико-аналітичні нариси, спогади та роздуми). Частина 2. Планетарна місія ідей фізичної економіки

Стаття продовжує розгляд дискусійних питань, визначених в Частині 1 «Загальна ситуація зі стратегічним плануванням людського розвитку в Україні» статті Черняка В. К. «Українському народу – стабільний планомірностікий розвиток (оцінка стану науково-адміністративного забезпечення)» *Економічний вісник Донбасу*, 2020, № 1(59). С. 199-217.

В статті узагальнені концептуальні положення підвищення ролі держави в регулювання соціо-, економічного, екологічного розвитку з використанням Законів Природи. Розглянута сутність ідей фізичної економії Сергія Подолинського і Миколи Руденка. Наведені застереження Президента Франції Е. Макрона стосовно кризового стану сучасної моделі ринкової економіки Європи.

Актуалізована доречність і доцільність розробки в Україні Національної і Регіональних програм людського розвитку, як основи впровадження доктрини «3-х С»: соціальне прогнозування, соціальне планування, соціальне управління.

Особливу увагу приділено необхідності формування в державі Планового Кодексу (поряд з Цивільним, Бюджетним і Податковим). Плановим Кодексом слід регламентувати строки і зміст підготовки, прийняття і контролю відповідального виконання стратегічних і тактичних державних рішень.

На підставі переосмислення власного досвіду життєдіяльності в Українському Донбасі розкрита природа духовності простонароддя, його бажань і намірів людяності та гармонії у взаємовідносинах і взаємодії з Центрами Сили.

Наведені приклади бунтівних спалахів і мобілізації простонароддя при боротьбі з зовнішнім агресором. Розкрито досвід післявоєнного відновлення і планового розвитку Північно-Східного Донбасу, які обумовлювались і забезпечувались духовно-моральними якостями простонароддя. Підтримано рекомендації і пропозиції фахівців і сподвижників Інституту фізичної економіки імені С. А. Подолинського щодо впровадження бюджетного федералізму в унітарній Україні шляхом визначення співвідношень коштів державного і місцевих бюджетів на основі гармонійних пропорцій «Золотого Перетину».

Ключові слова: простонароддя; соціо-, економіко-, екологічний розвиток; Національна і Регіональні програми людського розвитку; Плановий кодекс; бунтівний спалах; проект АТО; бюджетний федералізм унітарної держави.

Fokin V. Stable, Systematic and Stable Human Development to Ukrainian People (Historical and Analytical Essays, Memories and Reflections). Part 2. The Planetary Mission of the Physical Economy Ideas

The article continues consideration of the debatable issues identified in Part 1 “General situation with strategic planning of human development in Ukraine” for the previous research by V. K. Chernyak “Stable and balanced development to Ukrainian people” (the state of scientific and administrative support assessment)” *Economic Bulletin of Donbas*, 2020, No. 1(59). P. 199-217.

The article summarizes the conceptual provisions for increasing the role of the state in regulating social, economic, and environmental development by using the Laws of Nature. The essence of the ideas of physical economy by Serhii Podolinskyi and Mykola Rudenko is considered. The warnings of the President of France Emmanuel Macron regarding the crisis of the modern model for the European market economy are given.

The appropriateness and expediency of the development of National and Regional programs of human development in Ukraine, as the basis for the implementation of the “3 Cs” doctrine: social forecasting, social planning, social management, have been updated.

Special consideration to the need to form the Planning Code in the state (along with the Civil, Budget and Tax Code) was paid. The Planning Code should regulate the terms and content of preparation, adoption and control for responsible implementation of strategic and tactical state decisions.

Based on rethinking one’s own life experience in the Ukrainian Donbas, the nature of the spirituality of the common people, their desires and intentions for humanity and harmony in mutual relations and interaction with the Centers of Power is revealed.

Examples of rebellious outbreaks and mobilization of the common people in the fight against an external aggressor are given. The experience of the post-war recovery and planned development of the North-Eastern Donbas, which were determined and provided by the spiritual and moral qualities of the common people, is disclosed.

The recommendations and suggestions of specialists and associates of the Institute of Physical Economics named after S. A. Podolinsky regarding the implementation of budgetary federalism in unitary Ukraine by determining the ratio of state and local budget funds based on the harmonious proportions of the “Golden Intersection” were identified.

Keywords: common people; social, economic, ecological development; National and Regional programs for human development; Planning Code; rebellious outburst; ATO project; budgetary federalism of the unitary state.

Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

Стаття надійшла до редакції 01.09.2022